

Towpik E. IF-mania: *Journal Impact Factor* nie jest właściwym wskaźnikiem oceniania wyników badań naukowych, indywidualnych uczonych ani ośrodków badawczych. *Nowotwory J Oncol* 2015; 65: 465–475

Głos w dyskusji

Maciej Krzakowski

Invited commentary

Wskaźnik oddziaływania (*impact factor* — IF) jest — zgodnie z pierwotnym założeniem — metodą określania wartości i przydatności naukowej czasopism. Znaczenie IF w wymienionym zakresie nie ulega wątpliwości. Problemy w związku z IF powstają, gdy jest wykorzystywany również — obok tzw. indeksu cytowań — dla określania poziomu artykułów i oceniania całości dokonań autorów publikacji oraz instytucji naukowych.

Koncepcja wykorzystania jakiegoś wskaźnika w wartościowaniu indywidualnych osiągnięć jest niewątpliwie uzasadniona teoretycznie (zasada — jakość ważniejsza niż ilość), ale w praktyce może być źródłem wątpliwości. Wątpliwości te nie zawsze wynikają z niewłaściwych intencji autorów publikacji — przykładem „niezawinionych” sytuacji jest wysoka wartość IF czasopism publikujących artykuły przeglądowe, które stanowią podsumowanie prac innych autorów i zwykle nie mają charakteru innowacyjnego. Nie wydaje się uzasadnione natomiast korzystanie z IF w określaniu wartości indywidualnych osiągnięć naukowych, ponieważ często obserwować można „produkcję” prac dla osiągnięcia odpowiedniej wartości IF. Należy pamiętać, że IF jest — przede wszystkim (o ile nie wyłącznie) wskaźnikiem wartości czasopisma, natomiast wartości naukowe i praktyczne artykułów w nim umieszczonych mogą się różnić.

Ranking czasopism według IF jest umieszczany corocznie w postaci listy *Science Citation Index* (tzw. *Journal Citation Reports*), której uważna lektura pozwala zauważyć kilka — nie zawsze uzasadnionych — elementów. Zastrzeżenia mogą być związane z wyższą kategorią czasopism publikujących wyniki badań podstawowych i anglojęzycznych w porównaniu z — odpowiednio — zamieszczającymi artykuły

poświęcone badaniom klinicznym oraz artykuły w innych językach. Czasopisma amerykańskie zwykle mają w ocenie wspomnianego indeksu wyższy ranking niż europejskie. Dodatkowo tzw. nieograniczona dostępność do artykułów w wersji elektronicznej zwiększa wartość IF.

Zastrzeżenia — wymienione wyżej oraz inne — nie powinny stanowić uzasadnienia dla rezygnowania z parametryzacji czasopism z wykorzystaniem IF. Należy jednak pamiętać, że artykuł opublikowany na łamach czasopisma o wysokim IF nie oznacza automatycznie uzyskania odpowiedniego poziomu naukowego. W interpretowaniu rzeczywistej wartości należy zwracać uwagę na szereg elementów, które świadczą o prawidłowej metodzie badawczej oraz sposobie prezentacji i analizie uzyskanych wyników badań.

Osobnym zagadnieniem jest przypisanie zasadniczego znaczenia wartości IF w procesach uzyskiwania stopni i tytułów naukowych, co ma miejsce w Polsce. Liczne są przypadki uzyskiwania tytułów naukowych, które są przyznawane na podstawie połączenia kilku artykułów opublikowanych w czasopismach posiadających znaczący IF. Wspomniane artykuły mają charakter sponsorowanych — nieakademickich — badań nowych metod leczenia, których założenia zostały zaplanowane przez grupy ekspertów i udział autorów sprowadza się jedynie do rekrutowania odpowiedniej liczby chorych. **Wskazane jest dążenie do bardziej precyzyjnego określania twórczego udziału autorów w planowaniu badań i analizowaniu wyników, ponieważ obecny system w nieuzasadniony sposób premiuje wykonawców badań klinicznych spełniających funkcje „rzemieślnicze” i obniża szanse kreatywnych badaczy.**

Do momentu wprowadzenia innej metody oceny wartości badań naukowych, indywidualnych naukowców i ośrodków badawczych należy mieć świadomość ułomności omawianego systemu i — co bardzo istotne — ograniczeń w wykorzystywaniu go w celu wartościowania osiągnięć naukowych.

Prof. dr hab. med. Maciej Krzakowski

*kierownik Kliniki Nowotworów Płuca i Klatki Piersiowej, Centrum Onkologii — Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie
konsultant krajowy ds. onkologii klinicznej
redaktor naczelny czasopisma „Onkologia w Praktyce Klinicznej”
e-mail: maciekk@coi.waw.pl*